

192 § Kantelu terveydenhuoltolain puutteellisesta lainvalmistelusta

Kaupunginhallitus 9.9.2024 § 192

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Iisalmen kaupunginhallitus päättää antaa valmisteluosan mukaisen kantelun valtioneuvoston oikeuskanslerille.

Päätös

Kaupunginjohtaja muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Kantelu tehdään yhdessä Varkauden kaupungin kanssa Varkauden kaupungin pyynnön mukaisesti. Kantelu viimeistellään yhdessä Varkauden kanssa.

Kanteluun lisätään maininta valtioneuvoston tiedotustilaisuudessa 6.9.2024 ministeri Juuson virheellisestä toteamuksesta, että Iisalmen sairaalan päivystys lakkaa riittämättömän väestöpohjan perusteella, väestömäärän ollessa n. 20 000 asukasta. Ministeri Juuson väite ei pidä paikkaansa, koska Iisalmen sairaalan yöpäivystys palvelee koko Ylä-Savon alueen kuntien asukkaita, alueen koko väestömäärän on n. 50 000 asukasta. Hallituksen esitys perustuu siten virheellisiin tietoihin ja arviointiin palveluita käyttävästä väestömäärästä.

Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Valmistelu

Hallintojohtaja Niina Puumalainen, p. 0400 771 092

Sosiaali- ja terveysministeriö on vastuuministeriönä valmistellut hallituksen esitystä laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalalaki). Lausuntopalvelun lausuntopyyntönumeron diaarinumero on VN/31908/2023. Hallituksen esityksen lausuntokierros on ollut 21.5-1.7.2024 välisenä aikana. Iisalmen kaupunki on antanut lausuntonsa lakiesityksestä lausuntokierroksen aikana. Hallituksen esityksen mukaan lain voimaan tullessa sen käytännön vaikutuksena olisi, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voisi jatkossa järjestää Iisalmissa ja neljällä muulla paikkakunnalla. Iisalmen kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan lainsäätämiseen tähtäävä hallituksen esitys on vaikutusarvioinnin osalta puutteellinen ja katsoo perustelluksi kannella sosiaali- ja terveysministeriön

terveydenhuoltolain muuttamista koskevasta lainvalmistelusta valtioneuvoston oikeuskanslerille. Vaikutusten arvioinnissa merkittävin puute koskee asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun sekä perusoikeuksien toteutumisen arviointia lakimuutoksen myötä.

Valtioneuvosto julkaisi 16.5.2024 tiedotteen, jonka mukaan ympärivuorokautinen päivystys päättyy viidellä paikkakunnalla. Lakimuutoksen luonnos tuli lausuntokierrokselle 25.5. ja lausuntoaikaa oli 1.7.2024 saakka. Iisalmen kaupunki jätti lausuntonsa 11.6.2024, mutta lausunnossa esiinnostettuja epäkohtia ja puutteellisuuksia ei ole lainvalmisteluprosessin aikana huomioitu eikä niitä ole korjattu.

Keskeiset ongelmat koskevat lakiesityksen vaikutusten arviointia. Vaikutusten arvioinnissa on ohitettu seudun asukkaiden perusoikeus laadukkaaseen ja saavutettavaan terveydenhoitoon, erityisesti yhdenvertaisuus asuinpaikasta riippumatta. Lisäksi taloudellisten vaikutusten arviointi on tehty puutteellisesti; on arvioitu vain tulevia suoria säästöjä, ei lainkaan välittömiä tai välillisiä lisäkustannuksia. Iisalmen kaupungin saamien laskelmien mukaan yöpäivystyksen lakkauttaminen tosiasiallisesti lisää hyvinvointialueen kustannuksia. Tässä on huomioitava myös se, että lakimuutoksella ollaan viemässä hyvinvointialueelta itsenäinen päätösvalta palvelujen järjestämisessä.

Kaikkiaan itse valmisteluprosessi näyttäytyy ongelmallisena. Valmistelutyössä tehdyt selvitykset ovat puutteellisia ja lähes tarkoitushakuisia, eli tarjolla olevaa tietoa valmistelun tueksi ei ole käytetty hyvän hallintotavan vaatimusten mukaisesti puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti. Lainvalmisteluun kuuluva sidosryhmien kuulemisen vaikutuksista lain sisältöön ei ole raportoitu, eikä annetuilla palautteilla ole tämänhetkisten tietojen mukaan mitään muutosvaikutusta.

Oikeusministeriön laatiman lainvalmisteluohjeen mukaan vaikutusten arviointi on kiinteä osa lainvalmistelua, ja sen tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman luotettavia arvioita lakiehdotuksen olennaisista vaikutuksista. Tiedon hankkimiseksi järjestetään myös sidosryhmien kuuleminen, jolloin päätöksenteossa on käytössä taustatietoa kattavasti ja eri näkökulmat huomioiden. Esitysluonnoksen osalta vaikutusten arvioinnissa on ohitettu yksilöön kohdistuvat vaikutukset todella ohuesti, ja samalla jätetty perustuslain 6 §:n vaatimus yhdenvertaisuudesta lain edessä huomiotta. Esitetyllä lailla asetetaan kansalaiset entistä heikompaan asemaan asuinpaikan perusteella, kun EU:n perusoikeuskirjan 35 artiklan mukaista oikeutta perusterveydenhuoltoon heikennetään. Kansallisen lainsäädännön ei pidä olla

ristiriidassa perusoikeuskirjan takaamien oikeuksien kanssa, mikä tulee lainvalmistelusta vastaavien virkamiesten tiedostaa. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on laskelmissa käytetty vain suoria säästöjä, eikä lakimuutoksen aiheuttamia lisäkustannuksia ole huomioitu. Esimerkiksi lisäresurssointitarpeet ensihoitoon, yhteispäivystykseen tai vuodeosastojen ruuhkautumiseen on jätetty laskelmissa huomiotta. Tämä kertonee käytettävissä olevan tiedon laadusta tai tiedon käyttämisestä valmistelutyössä, eikä siten ole varmistettu eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteutuminen.

Edellä mainituilla perusteilla Iisalmen kaupungin hallitus katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa lakiehdotuksessa ei ole noudatettu hyvää ja asiallista lainvalmistelutapaa.

Vaikutusarviointi

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisellä on vaikutuksia kaikkiin strategiaan tavoitteisiin. Päätöksellä on vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.